

MABEN ƳE YÜKSBKOYA VOLKAMK ƳE YARIDERİNLİK KAYACILARININ PETROKİMYASAL ETÜDÜ

PETROCHEMICAL/STUDY OF VOLCANIC AND PLUTONIC ROCKS OF MADEN AND YÜKSEKOVA AREA.

' Evren YAZGAN, MTA Enstitüsü,

Bu çalışmada Malatya - Elazığ arası Toros kuşağında kuzeyde Üst Kretase yaşlı Yüksekova karmaşığı ile güneyde Orta Eosen yaşlı Maden karmaşığı içerisinde izlenen denizaltı volkanik ve bunların yarı derinlik karşılıkları olan kayaçların ana ve iz elementleri ayrıca stronsiyumun ilksel izotopsal oranları tanımlanmıştır.

Maden karmaşığı otokton çökellerinin konglomera ve kumtaşı seviyeleri Pütürg-e metamorfik kayaçları üstüne transgresif olarak gelmektedir. Bu karmaşığın volkanik ve yarıderinlik kayaçları üzerine yapılan petrokimyasal incelemeler. Yüksekova karmaşığına göre daha ayrıntılı olarak yapılmıştır. Maden'in otokton çökelleri üzerine tektonik olarak yerleşen olistostromal Maden oluşumu, aynı şekilde tektonik olarak volkanik Maden oluşumu tarafından üzerlenmektedir.

Volkanik Maden oluşumu, volkanik tüf, lapillitaşı, aglomera, alüminyumca zengin bazaltlar, potasyumca fakir toleyitler, islandit, dasit, mikroganit, albitli siyenit, diyabaz, mikrogabro gibi piroklastikler, volkanik ve yarıderinlik kayaçlarından oluşmaktadır. Genellikle prehnit - pummit - pumpelleyit fasiyesinde metamorfizmaya uğrayan bu kayaçlar, sokulum derinlikleri fazla olmayan ve özellikle denizaltı lav akıntılarında, anılan mineralleri, oldukça düzensiz bir şekilde ince çatlaklar içerisinde, amigdal dolgusu ve volkanik kayaçların hamurunda yersel olarak içerirler.

Yapılan bu çalışma kapsamında öncelikle Üst Maestrihtiyen öncesi Yüksekova karmaşığı ile Orta Eosen'de Maden karmaşığı yarıderinlik ve volkanik kayaçlarının jeokimyasal özellikleri ve levha tektoniği kuramı çerçevesinde jeotektonik konumu tartışılmıştır. Yüksekova ve Maden magmasal dizlerinin ansimatik adayları kayaçlarına kıyasla rubidyumca zenginleşme göstermeleri Yeni Zelanda tipi fazla kalın olmayan, genç bir kıtasal kabuk üzerine yerleşen adayları kayaçları olduklarını belirler.

ARAP PLATFORMU - MUNZUR »AĞLABI ABASINDA YEBALAN YAPISAL BİRİMLERİN TANIM VE BUNLARIN BÖLGENİN JEODİNAMİK BYRÎMÎNDBKİ YEM

DEFINITION- OF STRUCTURAL UNITS LO'ATED BETWEEN ARABIAN PLATFORM AND MUNZUR MOUNTAINS AND THEIR SIGNIFICANCE İN THE GEODYNAMIC EVOLUTION OF THE AREA.

Evren **YAZGAN**, MTA Enstitüsü,
Jerf **ASUTAY**, MTA Enstitüsü,

Arap platformu ile Munzur dağları arasında güneyden kuzeye doğru, Pütürge bindirme kuşağı, Pütürge metamorfik kayalar, Maden karmaşığı, Kömürhan ofiyolitleri, Yüksekova karmaşığı ve Keban metamorfik kayaların incelendiğı yapısal kesit, Anadolu ve Arap levhaları arasında oluşturulacak paleotektonik evrimin ana hatlarını kapsamaktadır.

Doğu Toroslar, Kızıl Dağ ofiyolit masifi ile Hatay bölgesinden başlayarak, Türkiye'nin en güneydoğu ucu Hakkari bölgesine kadar bir yay çizerek uzanmaktadır. Bu dağ silsilesi, Gondvana kıtası çıkıntılarından biri olan Arap levhasının kuzey sınırını çevreleyerek, İran'da Zagros silsilesine birleşmektedir. Günümüzde Arap levhasının Afrika levhasından ayrılarak, kuzeydoğu yönünde devinimi ve buna bağılı olarak önemli bir bindirme kuşağı boyunca Pütürge ve Bitlis masiflerinin güneye, Arap platformu üzerine bindirmesi Miyosen'den beri etkinlik kazanarak sürmektedir.

Pütürge bindirme kuşağı kuzeyinde ilk ana tektonik birim olarak görülen Pütürge metamorfik kayalar bölgesel metamorfizmanın izlenebilen nitelikleri yanında, ısı metamorfizmasında belirgin mineral topluluklarını yansıtmaktadır.